

ВДОСКОНАЛЕННЯ БАНКІВСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО НОРМ І СТАНДАРТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Василюк Д. В.

*аспірант кафедри галузевого права та загально-правових дисциплін
ЗВО «Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
м. Київ, Україна*

Банківське законодавство Європейського Союзу спрямовано на впорядкування ринків банківських і фінансових послуг. Політика, розроблена відповідно до Плану дій Європейського Союзу щодо фінансових послуг, намагається підтримувати взаємне визнання між державами-членами ЄС, дозволяючи банкам і постачальникам фінансових послуг в одній державі-члені ЄС працювати по всьому Європейському Союзу.

3 часів незалежності України в 1991 році українська система банківського регулювання та нагляду пройшла через кілька значних викликів. Численні зміни, внесені Національним банком України до різних законодавчих актів, відображають відповідні відповіді на різноманітні виклики та загрози фінансовій системі в Україні.

Друга банківська директива, яка набула чинності в 1993 році, спрямована на підтримку принципу взаємного визнання та ідеї єдиного банківського паспорта. Принцип взаємного визнання передбачає визнання кожною державою-членом національних регулятивних органів інших держав-членів. Ідея єдиного банківського паспорту підтримує усунення бар'єрів, щоб банк, який отримав ліцензію на діяльність в одній державі-члені, міг також працювати в інших державах-членах. Євросистема в даний час функціонує як монетарний орган, який керує тими державами-членами Європейського Союзу, які вирішили прийняти євро як свою валюту. Євросистема має на меті регулювати силу євро, а також сприяти співпраці між Євросистемою та іншими державами-членами Європейського Союзу.

Належне функціонування банківської системи, яка сприяє наданню сучасних банківських послуг, що забезпечується ефективним національним законодавством та його гармонізацією з правом ЄС, можна вважати необхідною передумовою економічної стабільності будь-якої сучасної держави. Проте ефективність правового регулювання не може бути досягнута без чіткого розуміння сутності об'єкта регулювання

та інструментів впливу на нього, місця банківського регулювання в економіці України [1].

Нові підходи до банківського регулювання Національного банку України (далі – НБУ) неоднозначно вплинули на українську економіку. Крім того, військові дії на Сході країни та негативні кон'юнктурні зміни в реальному секторі економіки суттєво вплинули на ефективність цих інструментів, які запровадив НБУ. Проте кожен із запроваджених НБУ заходів мав значне відставання, що мінімізувало їх ефективність. Значну кількість питань не вирішено. Наприклад, досі немає рішення, як вирішити проблему валютних кредитів фізичним особам, повернення депозитів в іноземній валюті, а також немає правил реструктуризації боргу для корпоративних позичальників. Також існує багато відкритих питань щодо захисту прав кредиторів, що посилює ефект проблем з непрацюючою заборгованістю та уповільнення нормалізації процесу фінансування банківських установ. Крім того, відсутня прозора законодавча база, яка б визначала зобов'язання міжнародних органів щодо регулювання банківського сектору в Україні [2].

Таким чином, нові методи регулювання банківської системи України слід вимірювати не кількісно (скільки інструментів використано), а оцінювати за якісними критеріями (адекватність впливу та своєчасність результатів).

Отже, основні напрямки вдосконалення банківського законодавства України до норм і стандартів банківського права ЄС: 1) імплементація європейського регулювання та кращих практик законодавства не лише у сфері банківського нагляду, а й у всьому фінансовому секторі України, що дасть можливість вирішити комплексні проблеми кредитно-грошового ринків України; 2) моніторинг НБУ остаточного впровадження стандартів «Базель II» та перехід у 2024 році на забезпечення відповідності банківського законодавства України положенню «Базель III», що призведе до швидкої інтеграції банківської системи України в світовий фінансовий простір; 3) закріпити законом ступінь відповідальності НБУ за визначення та виконання завдань грошово-кредитної політики та пруденційного нагляду за банками; 4) визначити та розвинути механізми корпоративної соціальної відповідальності як українських банків, так і НБУ, що має призвести до підвищення відповідальності цих структур перед суспільством; 5) запровадити ефективну, науково обґрунтовану методологію оцінки ризиків відмивання коштів та фінансування тероризму, що зменшить використання українських банків у злочинних схемах; 6) підвищити ефективність процедур ліквідації банків для усунення зловживань з боку держави та акціонерів у процесі повернутися до стратегії мегарегулятора у фінансовому секторі України, а за НБУ залишити функції регулювання грошово-кредитної системи, що забез-

печить стабільність грошової одиниці, постійність і доступність вартість позик і неупередженість банківського нагляду.

Література:

1. Драчов О. В. Генеза правового регулювання ринку фінансових послуг ЄС. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2020. № 23. С. 121–127.

2. Савчук С. С. Розвиток європейського співробітництва в сфері пруденційного регулювання банківської діяльності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2016. № 44–45. С. 105–107.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-405-7-4>

АКТИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЯК ДЖЕРЕЛО НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Дамаскін М. П.

*здобувач ступеня доктора філософії
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Україна, будучи суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою (ст. 1 Конституції України), підтверджуючи європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України (преамбула Конституції України), перебуває на етапі значних конституційних, ідеологічних та законодавчих перетворень.

Зазначені перетворення неможливі без актуалізації національного законодавства та приведення його у відповідність чинним нормам Європейського Союзу. Важливість зазначеного процесу насамперед випливає із чинних міжнародних договорів, укладених Україною, і підтверджуючих намір України стати повноправним членом Європейського Союзу.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 9 Конституції України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [1].

Центральним нормативно-правовим актом у цій галузі є Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-